

Korte risicobeoordeling

***Carposina sasakii* Matsumara (EU-Q)**

Naam waaronder gereguleerd: *Carposina sasakii* Matsumara

Categorie: insecten en mijten

Datum: december 2019

1. Verspreiding, waardplanten en belangrijkste pathways

Verspreiding

Europese Unie: geen meldingen (EPPO Global Database, 31.12.2019)

Buiten de Europese Unie: het verre oosten van Rusland, Japan, China, Noord- en Zuid-Korea (EPPO Global Database, 31.12.2019).

Waardplanten

Het organisme is vooral bekend als aantaster van appel en peren. Het organisme tast meer fruitsoorten aan, waaronder perzik (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018), maar deze soorten zijn voor Nederland van minder belang. De voor de Nederlandse teelt belangrijkste waardplanten zijn:

- *Malus domestica* Borkh. (appel)
- *Pyrus communis* L. (peer)
- *Prunus domestic* (pruim)

Belangrijkste pathways

1. Vruchten van *Malus* Mill. (appel), *Cydonia* Mill. (kweeper), *Prunus* L. (perzik, nectarine, abrikoos, kers), *Pyrus* L. (peer), *Chaenomeles* Lindl. (chaenomeles).
2. Planten van *Chaenomeles*, *Crataegus*, *Cydonia*, *Eriobotrya*, *Malus*, *Prunus*, *Pyrus*, *Ziziphus* met aanhangende grond bestemd voor opplant met uitzondering van zaden.

2. Samenvatting risicoscores

Parameter(combinaties)	Score	Schaal
Kans op een besmetting (P1-P2)	2	1 - 5
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) (P1-P3)	2	1 - 5
Kans dat het organisme officiële uitroeimaatregelen overleeft (P4)	4	1 - 4
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) ondanks officiële uitroeimaatregelen (P1-P3, P4)	4	1 - 6
Directe impact voor de teelt op perceelsniveau	4	1 - 5
Directe impact voor de teelt nationaal	8	1 - 9
Potentiële impact voor de export nationaal	9	1 - 9
Directe impact voor de groene ruimte	2	1 - 5

3. Risicoscores

Per onderdeel vindt u de risicoscore en de schaal [minimaal - maximaal mogelijke score]

P1 (associatie met pathway): 2 (pathway 1) [1-5]

Biologie

In/op vruchten kunnen eieren en larven aanwezig zijn (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018).

Wet- en regelgeving

Er zijn geen bijzondere EU-voorschriften voor vruchten met betrekking tot *C. sasakii*.

Vondsten en intercepties

Er zijn geen intercepties bekend in de EU (Europhyt, 21.06.2019). In de Verenigde Staten is het organisme wel 14 keer onderschept (vermoedelijk allemaal geassocieerd met fruit) in de periode 1984 - 2016 (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018).

Score

Score 2:

- Er zijn geen intercepties of pathway-gerelateerde vondsten geweest in de EU in de afgelopen 10 jaar (score 1 of 2).
- Er zijn geen bijzondere voorschriften voor vruchten die aanwezigheid van het organisme vrijwel uitsluiten (score 2).

P1 (associatie met pathway): 1 [1-5] (pathway 2)

Biologie

Het organisme overwintert in 'larval-cocoons' enkele centimeters onder het grondoppervlak en in grond kunnen larven en poppen aanwezig zijn (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018). Eieren worden gelegd op de vruchten maar soms ook op de bladeren. Op planten die (nog) geen vruchten dragen (teelt van jonge bomen voor de vruchtenteelt) is de kans op aanwezigheid van het organisme echter klein (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018).

Wet- en regelgeving

Sinds 14 december geldt een (tijdelijk) importverbod voor planten bestemd voor opplant van *Crataegus*, *Malus* en *Prunus*, met uitzondering van zaden, in vitro materiaal en op natuurlijke of kunstmatige wijze gekweekte miniaturplanten (bonsais) uit derde landen (importverbod op basis van artikel 42, Verordening 2016/2031).

Import van planten bestemd voor opplant van *Cydonia*, *Malus*, *Prunus* en *Pyrus*, met uitzondering van zaden, is verboden uit de meeste derde landen inclusief de landen waar het organisme voorkomt. Import van planten bestemd voor opplant van *Chaenomeles*, *Crataegus* en *Rosa* is toegestaan mits de planten in ruste verkeren en dus geen blad of vruchten dragen.

Er gelden bijzondere EU voorschriften voor aanhangend groeimedium grond die moeten garanderen dat er geen schadelijke organismen in zitten. Deze vereisten zijn gericht op het voorkomen van besmetting van de grond met bodemorganismen en kunnen niet voorkomen dat de grond besmet raakt met larven die vanaf bovengrondse plantendelen de grond besmetten.

Intercepties en vondsten

Er zijn geen intercepties en vondsten bekend in de EU (EPPO Global Database, Europhyt, 04.09.2019).

Score

Score 1:

- Er zijn geen intercepties of pathway-gerelateerde vondsten geweest in de EU in de afgelopen 10 jaar (score 1 of 2).
- Het is niet waarschijnlijk dat waardplanten worden geïmporteerd met aanhangend groeimedium en een dusdanige leeftijd hebben dat deze al vruchten hebben gedragen. Planten met vruchten mogen niet worden geïmporteerd. Voor een aantal waardplanten geldt een importverbod (score 1).

P2 (transfer): 3 (pathway 1) [1-5]

De pathway is vruchten met een lange 'shelf-life'; het organisme kan zich waarschijnlijk buiten vestigen (score 3).

P2 (transfer): 5 (pathway 1) [1-5]

De pathway is planten bestemd voor opplant (score 5).

P3 (kans op vestiging na transfer): 4 [1-5]

Het organisme kan zich waarschijnlijk buiten vestigen; ten minste twee individuen van verschillende sekse (mating type) zijn nodig voor het initiëren van een populatie.

P4 (kans overleven uitroeiactie): 4 [1-4]

Adulten vliegen niet ver: in een studie in China werd 80% van de adulten gevonden in een straal van 100 m en de maximaal waargenomen afstand was 225 m (EPPO-datasheet). Uitroeien van het organisme zal echter lastig zijn vanwege de stadia in de grond, de brede waardplantenreeks en het algemeen voorkomen van waardplanten in de groene ruimte.

Effect op perceelsniveau: 4 [1-5]

Het organisme tast de vruchten aan en is lastig te bestrijden: de inzet van insecticiden tegen de motten verstoort de geïntegreerde bestrijding van andere plaagsoorten. Veel schade is gemeld in het huidige verspreidingsgebied (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018).

Mate van verspreiding: 3 [1-4]

De verwachting is dat na introductie de soort zich zal verspreiden en dat jaarlijks 26-75% van de percelen besmet raakt (score 3). Vliegende insecten met weinig informatie over de mate waarin ze voorkomen in het huidige verspreidingsgebied scoren een '3' tenzij er argumenten zijn voor een lagere of hogere score (zie ook de rating guidance).

Productiewaarde-teelt: 4 [1-6]

De productiewaarde van vruchten van appel, peer en pruim is meer dan 250 miljoen euro (score 6).

Impact op groene ruimte: 2 [1-5]

Particulieren met appel- en perenbomen kunnen met schade te maken krijgen. Appel- en perenbomen komen niet algemeen voor in particuliere tuinen.

Export-maatregelenniveau: 4 [1-4]

Productieplaatsvrijheid zal lastig kunnen worden gewaarborgd. De soort heeft een brede waardplantreeks en vanuit de omgeving kan een productieplaats besmet raken.

Productiewaarde-export: 6 [1-6]

Zie 'Productiewaarde-teelt'

4. Referenties

EFSA_Panel_on_Plant_Health, Bragard C, Dehnen-Schmutz K, Di Serio F, Gonthier P, Jacques M-A, Jaques Miret JA, Fejer Justesen A, Magnusson CS, Milonas P, Navas-Cortes JA, Parnell S, Potting R, Reignault PL, Thulke H-H, Van der Werf W, Vicent Civera A, Yuen J, Zappalà L, Czwieniczek E & MacLeod A, 2018. Pest categorisation of *Carposina sasakii*. EFSA Journal, 16, e05516. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2018.5516>

5. Afkadering

Dit is een korte risicobeoordeling om een indicatie te krijgen van het risico van het organisme voor Nederland. Er is geen uitvoerig literatuuronderzoek gedaan. Nieuwe informatie over bijvoorbeeld de biologie of het verspreidingsgebied van het organisme kan aanleiding zijn om de risicobeoordeling aan te passen. Daarnaast kunnen door aanpassing van wet- en regelgeving, handelsstromen e.d. risico's wijzigen in de tijd.

De 'potentiële impact voor de export' wordt voor een belangrijk deel bepaald door de biologie van het organisme (met name door de natuurlijke verspreidingscapaciteit van het organisme). De daadwerkelijke impact voor de export zal uiteindelijk afhangen van de eisen die importerende landen zullen stellen bij eventuele vestiging van het organisme in Nederland en de exportwaarde naar die landen. De daadwerkelijke impact kan dus (in sterke mate) afwijken van de potentiële impact.

In de lijst van referenties staan alle gerefereerde bronnen met uitzondering van de standaardbronnen: EPPO-datasheet, EPPO Global Database, EPPO Reporting Service en de rapporten Fytosignalering van de NVWA. Deze bronnen zijn te vinden op de websites van EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organisation) en de NVWA. Een beschrijving van de risicobeoordelingsmethode (o.a. 'rating guidance') kunt u ook vinden op de website van de NVWA.